

زندگی شان شده: «شرکت آب نیرو می گوید خانه هایی که ۱۰، ۱۵ سال پیش ساخته شده، خریده نمی شوند. تنها خانه های قدیمی را می خریم، درحالی که اینجا هر روستا برای یک خانواده است. خانواده بزرگ می شود. بچه ها ازدواج می کنند و خانه مستقل می خواهند. نمی شود که همه در یک خانه زندگی کنند.» خانواده داودی بالاتراز همان منطقه، زمینی دارند به شرکت پیشنهاد کرده اند که همان جا برایشان خانه بسازند تا آنها نقل مکان کنند، اما این اتفاق هم نیفتاده است: «به ما می گویند بروید، خب کجا برویم؟ مامی گوئیم در همان جایی که زمین داریم، برایمان آب و برق تأمین کنند، برایمان ساختمان بسازند. نمی سازند، تأمین نمی کنند.» اهالی توانایی زندگی در شهر ندارند، زمین ها و گاو و گوسفند و گاو میش ها را نمی توانند رها کنند به امید خدا و شهر نشین شوند: «اگر دو متر پایین تر آبگیری کنند، خانه های ما را آب نمی گیرد، ما اینجا گاوداری داریم، نزدیک ۵۰۰ گاو میش و گاو داریم، وقتی آب هجوم می آورد، فقط با تراکتور می توان رفت و آمد کرد. حتی جاده ای که خودمان ساختمیم هم، خراب شده. تا به حال سه بار برق مان را قطع کرده اند. هیچ کس به دادمان نمی رسد، نه بخشدار، نه فرماندار.» سیل که می آید، عقرب ها و مارها می افتند به جان دام ها و بچه ها. داودی می گوید که خیلی از دام هایشان را عقرب زده. روستای تلخاب تاجدین، نزدیک به ۶ خانواده دارد، هرکدام نزدیک به سه تا چهار بچه دارند و ۳۰ تا ۴۰ گوسفند: «نامه ای از فرمانداری داریم که با امضای خود شرکت است و آن نوشته شده خانه هایی که می خواهند بفروشند، می خریم و آنهایی که نمی خواهند، در جای دیگر برایشان می سازیم، اما حالا امضای خودشان را هم قبول ندارند.» داودی می گوید حتی به مسئولان گفته اند که برایشان کانکس بیاورند، همان راهم دریغ کرده اند.

۵۰ خانواده معترض

علی یوسفی، نماینده اهالی معترض ۶ روستایی است که در حاشیه سد گتوند قرار دارند. او تا پیش از اینکه آب خانه و زمین هایش را در روستای گلزاری آب ماهیک ببرد، در این روستا زندگی می کرد، حالا از آنجا کوچ کرده و به «شهرود» می گوید که با جاری شدن آب در هفته های گذشته، روستای تلخاب تاجدین و پرنوشته، به زیر آب رفته است. آنها از سال ۹۱، درگیر ماجرای آبگیری سد هستند و از آن زمان، ۵۰ خانواده که همه زندگی شان را از دست دادند، پیگیر پرونده شان هستند، هنوز اما نتیجه ای ندیده اند: «در نتیجه آبگیری سد در سال ۹۳، یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان به زمین ها و کارگاه های تولید آرد خسارت وارد شد.» اهالی روستاهای گلزاری آب ماهیک، برآفتاب، تنگ هلیل، رگ هلیل، سربیشه، گاورالبرود، تلخاب تاجدین، پرنوشته و کنارهشتک از این آبگیری بیشترین خسارت را دیده اند: «بدون اینکه به روستاییان اطلاع دهند، آبگیری می کنند.» یوسفی می گوید برای عبور از یک منطقه باید از تیوب استفاده کنند، هیچ راهی برای تردد نیست: «زمین های ما ۱۰ و ۱۵ هکتار بود، بخش زیادی از آن از بین رفته، ما رفتیم برای پیگیری و باغیر شدیم که خود شرکت آب نیرو گتوند از من شکایت کرده که چرا پیگیری می کنی. حق و حقوق ما را بدهید ما هم پیگیری نمی کنیم.» یوسفی در سال های گذشته نامه های زیادی نوشته به ریاست جمهوری، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، استانداری و... پاسخی اما نگرفته: «طبق قراردادی که در سال ۹۵ با وزارت کشور به نمایندگی فرمانداری لاری منعقد شد، قرار بود زمین به جای زمین، خانه به جای خانه داده شود. اما همین راهم عملی نکردند.» یوسفی می گوید که سد گتوند باید تخریب می شد، چراکه روی کوه نمک ساخته شده، مسئولان شرکت هم هر بار با آبگیری می خواهند شوری آب را کم کنند، همه زمین ها تخرمشهر شوره زار شده است.

روستاها در حیرت دریاچه سد قرار دارند

حسین آقامحمدی، کارشناس احداث و بهره برداری سد است و می گوید که تمام آن روستاها در حیرت دریاچه سد قرار دارند. شرکت، زمین های تا تراز ۲۳۹ را خریداری کرده و آب تاکنون تا تراز ۲۲۵ بالا رفته است. تمام آن خانه ها در حیرت دریاچه اند. او در گفت و گوی کوتاهی با «شهرود» می گوید که روستاییان باید این مناطق را تخلیه می کردند و از آنجا می رفتند اما این اتفاق نیفتاده است. ایرادی که از پروژه سد گتوند گرفته می شود، نداشتن پیوست اجتماعی است که آقامحمدی این موضوع را تأیید نمی کند: «همه پروژه ها پیوست اجتماعی دارند، هیچ دلیلی ندارد که یک اقدامی به صورت اجباری انجام شود، در مکان هایی که مردم نسبت به یک پروژه ای اعتراض دارند، سعی می کنیم با آنها گفت و گو و از آنها حمایت کنیم. آبگیری سد گتوند هم از قبل انجام می شد، حالا آب بالا رفته و مردم معترض شده اند.»

پیگیری قضائی پرونده

علی عسگر ظاهری عبدوند، نماینده مردم مسجد سلیمان در مجلس دهم هم به «شهرود» می گوید، برای حل مشکلات روستاییان ساکن در اطراف این سد چند بار به وزارت نیرو رفته اما نتیجه آن چیزی نبوده که روستاییان توقع داشته اند: «از زمان ساخت این سد، وزارت نیرو شروع به خرید زمین های اطراف سد کرد. تعدادی از زمین ها خریداری شد و تعدادی از آنها باقی ماندند. از سوی دیگر تعدادی زمین هم باقی ماند که روستاییان مخالف فروش شان بودند و در نتیجه پول را دریافت نکردند و وزارت نیرو پول را به حساب دادگاه واریز کرد.» او می گوید، هنوز هم این روستاییان پول شان را از دادگاه نگرفته اند؛ چراکه ساز و کار خرید زمین را قبول نداشته اند که یکی از آنها اهالی روستای علمداری بودند: «وزارت نیرو می گوید تمام مدارک برای خرید این زمین ها و سازوکار خریداری زمین موجود است و چون این طرح، طرحی ملی است، نمی توان به راحتی آن را کنار گذاشت.» همین هم دلیلی بوده که عبدوند به روستاییان بگوید باید برای حل مشکلات شان وکیل بگیرند و پرونده را از طریق قضائی پیگیری کنند؛ چراکه طرح ملی است و تنها مرجعی که می تواند در این وضع به آنها کمک کند، مراجع قضائی است: «این درحالی است که وزارتخانه هم از موضع خود کوتاه نمی آید و می گوید پول هاپرداخت شده و مردم منطقه باید همراهی کنند؛ چراکه حتی تعدادی از روستاهایی که پول شان را هم گرفته اند، دوباره برگشته و باز هم خانه ساخته اند.» به گفته او، برای حل این مشکل علاوه بر پیگیری های قضائی، همراهی استانداری و سایر ارگان ها هم نیاز است و باید در این مورد همه همراهی کنند تا در نهایت مشکل حل شود. باید صحبت روستاییانی که سال های سال ساکن آنجا بودند، شنیده شود و نگرانی هایشان پایان یابد. «من به روستاییان گفتم درباره پیگیری کارهای اداری همراهشان خواهم بود و این همراهی مستلزم این است که خودشان هم وکیل توانمندی بگیرند و پیگیری های حقوقی را شروع کنند.»

تسنیم

گزارش «شهرود» از جزئیات غرق شدن چند روستای حاشیه سد گتوند در پی آبگیری

خانه ها نقش بر آب

حسین آقامحمدی، کارشناس احداث و بهره برداری سد در گفت و گو با «شهرود»: روستاها در حیرت دریاچه سد گتوند قرار دارند، شرکت آب نیرو زمین ها را تا تراز ۲۳۹ خریده و حالا آب تا تراز ۲۲۵ بالا آمده است

📍 [زهر جعفرزاده] آب، خانه ها را برد. زمین های کشاورزی را ویران کرد، گاو و گوسفندان را سرگرداند، ریشه درختان لیمو، پرتقال، انجیر، موز و انار را کشت، قبرها را

شکافت و اهالی را آواره کرد. اهالی روستاهای حاشیه سد گتوند، نزدیک ۱۰ سال است تابستان که می شود عزا می گیرند. بعضی کوچ کرده اند به حاشیه شهرها و بی خانه، بی زمین و بی دام، اجاره نشین شده اند و این طرف و آن طرف، مشغول به کاری اند. آنها که مانده اند به امید زندگی روی زمین های پدري، هر بار که سقف خانه روی آب شناور می شود و آخرین تصویر از کاشانه شان تلی از گل می شود، آستین ها را بالا می زنند، کفش های پلاستیکی را می کنند و شروع می کنند به نجات اسباب و اثاثیه. گاو و گوسفندان، مرغ ها و خروس ها، تراکتورها را روشن می کنند و از میان تلی از گل، راه به جاده های خراب می گیرند. چندین سال است که اهالی روستاهای حاشیه گتوند، خاطرات شان از خرداد و تیر، با آوارگی و غرق آب شدن خانه، آغل ها و زمین ها گره خورده.

عباس حسینی، یکی از اهالی روستای گاورالبرود شهرستان لالی چند سال است خانه و زندگی را در روستایش رها کرده و در اهواز ساکن شده. او یکی از روستاییانی است که سال

سال ها خانه هایشان و کارشان را از دست دادند، به حاشیه شهرها مهاجرت کردند. آنجا رفته اند برای اجاره نشینی. «محلله های اطراف شوشتر و لالی، روستای اندیکار و عقیلی و... چند سالی است که میزبان روستاییان آواره شده اند. برخی دام هایشان را فروختند چون جایی برای نگهداری شان نداشتند، گروهی هم دام ها را با خود بردند. آنها هم که در روستا ماندند، سیاه چادر زدند و زمینگیر شدند. اهالی روستا می گویند زندگی شان تپاه شده. گروهی از اهالی با وجود غرق شدن زمین ها، با فروکش کردن آب، دوباره بارگشتند و زمین ها را کاشتند، چرا؟ «چون راه دیگری برای امرار معاش نداشتند.» حسینی می گوید در سال های گذشته جلسه های زیادی با فرمانداری و بخشدار و شرکت آب نیرو داشته اند، نتیجه تنها وعده هایی بوده که هیچ وقت عملی نشد. آنها جزئیات اتفاقات سال های گذشته را به میزبان گفته اند، گفته اند چه بر سرشان آمده، بی خانه شده اند، دام هایشان و خودشان آواره شده اند. بی پول شده اند. تنها جوابی که گرفتند، بروید، ما پولش را می دهیم: «به ما می گویند این اتفاقات به دلیل اختلاف میان شرکت و کشاورزان رخ می دهد. وقتی گلایه می کنیم می گویند چشم انجام می دهیم. به تعدادی از اهالی چند غازی داده اند و گفته اند بروید. برخی گرفتند و رفتند، اما برای همه این اتفاق نیفتاد.» حسینی ۱۴۰ هکتار زمینش را در همین آبگیری ها از دست داده: «یک ریال به ما ندادند.»

قرار بود بالاتر از آن منطقه، برای اهالی شهرکی مسکونی بسازند، یا کارشناسی بیاید و زمین ها و خانه های مسکونی را رزایی کنند، به همان قیمت پول بدهد. اما نه از پول خبری شده و نه از شهرک وعده داده شده. سه هفته پیش یک بار دیگر آب بالا آمد و همه جا را زیر آب برد. هر بار نزدیک به دو هفته طول می کشد تا آب ته نشین شود. تنها آب نیست که به زمین ها و خانه ها سرریز می شود، آب همراه با نمک است. زمین ها شوره زار می شود: «ما آب آشامیدنی نداریم، آب شور است و برای مصرف آب شرب، به لالی می رویم و با تانکر آب می آوریم.» حسینی می گوید از وقتی سد را ساخته اند آب هم شور شده: «وقتی از شرکت می خواهیم این اقدام را متوقف کنند، طلبکار می شود که این کارها به نفع آیندگان و روستاییان است.» مسئولان و پیمانکاران شرکت آب نیرو، با ساخت و سازهای جدید در روستا مخالف اند، می گویند هر خانه ای که از قبل ساخته شده بود، پولش را می دهند برای خانه های جدید اما هزینه ای نمی شود.

شرکت خانه های تازه ساخت را نمی خرد

نجات داودی یکی از اهالی روستای تلخاب تاجدین شهرستان لالی است. آب تمام روستای آنها را گرفته و او در شرایطی که اسباب و اثاثیه اش را از زیر آب بیرون می کشد، به «شهرود» می گوید که ۴۴ سال است در همین روستا زندگی می کند، آنجا روستای پدري اش است و حالا هشت سالی می شود که آبگیری سد، معضل

کارفرمای پروژه سد گتوند، شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران بود که مشاوره این پروژه را به شرکت مهندسی مشاور مهتاب قدس واگذار کرد و حالا فارغ از مشکلات محیط زیستی ساخت این سد و پیامدهای اجتماعی آن گریبان تعداد قابل توجهی از اهالی روستا را گرفته. شرکت پیمانکار با خرید تعدادی از خانه ها به قیمت های پایین، می گوید این زمین ها حالا دیگر در حیرت رودخانه است و کسی حق ساخت وساز ندارد و باید تمام روستاها تخلیه شوند. اهالی اما می گویند قیمت گذاری کارشناسان غیرمنصفانه است، آنجا زمین های پدري است و با این قیمت نمی روند. از سال ۹۱، هر سال سناریوی آبگیری سد و غرق آب شدن خانه ها و زمین ها تکرار می شود. فرماندار مسجد سلیمان که طرف اهالی است از شرکت آب نیرو می خواهد که به سرعت وضع ساکنان روستاها را تعیین تکلیف کند. محمد پاکدل می گوید خانه ها و زمین های روستای «پرنوشته یک»، خریداری شده، حالا هم که به زیر آب رفته مشکلی ایجاد نشده اما روستای «پرنوشته دو»، هنوز بلا تکلیف است. با اینکه فرماندار مسجد سلیمان می گوید تنها روستای تلخاب تاجدین است که با مشکل آبگیری روبه روست اما نماینده ۶ روستای لاری و مسجد سلیمان «شهرود» می گوید که در آبگیری تراژد، در مخزن سد گتوند روانه ۳۰ تا ۵۰ سانتی متر بالای آید باشند، قبلا ما بطور رسمی اعلام شده بود که ۴۲ روستا زیر آب رفته اند و بررسی اهالی نشان می دهد ۵۰ روستا خسارت دیده اند. ۳۵۰ خانواده که در سال های قبل از این آبگیری خسارت دیده اند، سال هاست دنبال حق و حقوق شان اند؛ زمین ها و خانه هایشان را به قیمت های پایین، یکی دو میلیون تومان و حتی ۵۰۰ هزار تومان قیمت گذاری کرده اند و اهالی به فروش رضایت نمی دهند. از ۲۰ روز پیش که سد گتوند برای چندمین بار آبگیری شد، آب بیشتر از هر سال دیگری از دیوار خانه ها بالا رفت. به گفته یوسف بهمنی، بخشدار عنبر از توابع مسجد سلیمان، تراژد، در مخزن سد گتوند روانه ۳۰ تا ۵۰ سانتی متر بالای آید و خانه های روستایی که در ارتفاع کمتری هستند در معرض آبگیری اند، همین هم شده تا جاده های دسترسی اصلی روستاهای «پرنوشته ۱» و «تلخاب تاجدین» با بالا آمدن آب بسته شود. اهالی این روستا خودشان را آواره های ده ساله می دانند، هر بار که سد آبگیری شد و خانه هایشان زیر آب رفت، در روستاها و بیلاق های پناه گرفتند. هوا گرم است، آب و برق ندارند و راهی جز مهاجرت برایشان نمانده. ماجرا، اختلاف بر سر تملک زمین های روستایی است که سال هاست بر زمین مانده و حل نمی شود. دامداران و کشاورزان خسارت محصولات و دام هایشان را می خواهند و مسئولان سد گتوند، خسارت شان را پرداخت نمی کنند. تنها راه حل جابه جایی روستاست که آن هم اهالی با این شرایط زیر بار نمی روند. حالا در این وضعیت مدیر اجرایی سد گتوند توضیح های خودش را دارد. محمد مرادی به ایرنا می گوید که اینها زمین های خودشان است: «ما می توانیم آب را بالا ببریم یا پایین بیاوریم، هیچ کس حق ورود به منطقه را ندارد، نمی دانم چرا این افراد مانده اند و حالا ما از آنها شاک می هستیم.» به گفته او، از مالکان خواسته شده که بیایند و پول شان را بگیرند، اما استقبالی نکرده اند. این پول حالا به صندوق ثبت بازگردانده شده است: «او اخراج دیده است اما سال این پول به مبلغ ۴ میلیارد ریال طبق نظر دادگستری به صندوق دولت تودیع و از سوی دادستانی هم تأیید شده و اسناد آن موجود است.» مالکان نسبت به قیمت خرید زمین و خانه هایشان ناراضی اند و مدیر اجرایی سد گتوند می گوید که طرف اهالی سد، قوه قضائیه است. اهالی بروند علیه کارشناسان رسمی دادگستری طرح دعوی کنند.

اهالی، کوچ اجباری کرده اند

عباس حسینی، یکی از اهالی روستای گاورالبرود شهرستان لالی است که چند سال است خانه و زندگی را در روستایش رها کرده و در اهواز ساکن شده. او یکی از روستاییانی است که سال گذشته تمام زمین های کشاورزی اش غرق شد و تنها کسی نبود که در این روستا آواره شد، دیگر اهالی هم با از بین رفتن خانه ها و غرق شدن زمین ها و دام هایشان کوچ کردند به حاشیه شهرهای بزرگ: «تمام مردم روستاهایی که در این